

GORAN LAPAT
JELENA GORNIK

UDK: 371.26(497.524)
Stručni članak
Rukopis prihvaćen za tisak: 14. 3. 2018.
DOI: <http://doi.org/10.21857/y26kec3no9>

(Ne)uspjeh učenika Roma i Hrvata u mješovitim razrednim odjelima

Sažetak

Ocjenjivanje je vrlo složen proces i sredstvo je za procjenjivanje učenikova znanja. Kako bi ocjene bile stvarni pokazatelj učenikovog znanja, učitelji/nastavnici u obzir moraju uzeti sve činitelje koji utječu na učenika tijekom nastavnog procesa. Ocjena je objektivna i realna kada je donesena na temelju vrednovanja i provjeravanja znanja različitim oblicima i načinima. Podaci pokazuju da se broj učenika Roma upisanih u osnovne škole povećao, no još je uvijek značajan trend napuštanja osnovne škole s navršениh 15 godina. *Deprivirana životna sredina*, nedostatak elementarnih uvjeta za učenje, odsustvo podrške roditelja i šireg socijalnog okruženja, nisko vrednovanje obrazovanja, nepoznavanje jezika na kojem se izvodi nastava razlozi su zbog kojih učenici Romi ne postižu rezultate u osnovnoškolskom obrazovanju u mjeri u kojoj su drugi učenici uspješni. Autori su istraživali postižu li učenici Romi i učenici Hrvati jednake obrazovne ishode na uzorku učenika osmih razreda u sedam osnovnih škola u Međimurskoj županiji. Rezultati pokazuju da učenici Romi postižu, u istim razrednim odjelima, znatno niže rezultate od učenika Hrvata. Razlog tome nije u kvaliteti poučavanja i učiteljima, već u sredini iz koje učenici dolaze pa je stoga nužno podizati obrazovnu razinu njihovih roditelja i njihovu osviještenost o važnosti obrazovanja kao preduvjeta kvalitetnijeg života.

Ključne riječi: ocjenjivanje, vrednovanje, učenici Romi, učenici Hrvati.

1. Uvod

Suvremena didaktika posvećuje danas veliku pozornost problematici praćenja, provjeravanja i ocjenjivanja učenika, a da bi ocjenjivanje bilo što realnije, objektiv-

nije, nastavnici se trebaju poslužiti što većim brojem različitih postupaka kako bi se dobiveni rezultati međusobno nadopunjavali.

Međutim, u obrazovanju učenika Roma brojni su problemi i izazovi. Nezainteresiranost za školovanje, brojni izostanci s nastave, slabi rezultati u obrazovnim ishodima, vrlo loša ili nikakva suradnja s roditeljima (Šlezak i Lapat, 2011), razlozi su zbog kojih je Republika Hrvatska uključena u mnoge projekte od kojih su važniji *Akcijski plan Desetljeće za uključivanje Roma 2005. – 2015.* i *Nacionalna strategija za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. – 2020.* (Vlada Republike Hrvatske i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, 2017.). Na području odgoja i izobrazbe (škole), učenici Romi u Republici Hrvatskoj polaze nastavu na hrvatskom jeziku zajedno s drugim učenicima. Zbog nepostojanja standardiziranog romskog jezika za pripadnike romske nacionalne manjine, ne ostvaruju se specifični nastavni i školski oblici u okviru redovitog školskog sustava (specifični nastavni planovi i programi, predmeti, udžbenici, nastava na romskom jeziku), kao što je to dijelom organizirano za pripadnike ostalih nacionalnih manjina. Nužno je zbog toga proces konceptualizacije provoditi postupno, odmjereno, precizno i vremenski dimenzionirano, na znanstveno utemeljenim činjenicama, dakle pedagoški kompetentno (Hrvatić, 2000). Na početku osnovne škole (prvi i drugi razred) velik dio učenika Roma doseže receptivni stupanj bilingvizma, a tek dio populacije na kraju četvrtog razreda svladava reproduktivni stupanj (osamostaljivanje mišljenja na njima nematerinskom hrvatskom jeziku, uporaba većeg broja riječi i gramatičkih pravila, ponavljanje složenijih rečeničnih oblika). Kako je preduvjet za uspješno praćenje i usvajanje nastavnih sadržaja u višim razredima produktivni stupanj dvojezičnosti, jedan od razloga neuspjeha je evidentan.

Kada se govori o vrednovanju, ocjenjivanju i provjeravanju, govori se i o izuzetno složenim, odgovornim i važnim aktivnostima. To je vrlo bitan, odgovoran i osjetljiv posao kojeg obavlja učitelj. Provjeravanje je sustavno prikupljanje podataka o tome kako se učenici ili odrasli polaznici približavaju željenim postignućima, tj. odgojno-obrazovnim ciljevima. Obavlja se usmeno, pismeno ili promatranjem psihomotornih radnji, a dobiveni podatci su povratna informacija učeniku, nastavniku i roditelju (Andrilović, Čudina-Obradović, 1996). Pojam ocjenjivanja u odgoju i obrazovanju ima širok raspon objekata vrednovanja, koji uključuje i dijagnozu teškoća i napretka učenika, uspješnost kvalitete nastavnog programa i njegove provedbe te brojne druge sastavnice (Marović, 2004). Ocjenjivanje je dodjeljivanje određene ocjene za postignute rezultate učenika, odnosno razvrstavanje učenika u određene kategorije prema postignutim rezultatima u učenju i dogovorenim kriterijima. Ocjena je dogovoreni znak ili sustav znakova kojima se označava odgovarajuća razina postignuća u učenju (Matijević, 2004).

Brojčano ocjenjivanje jest model ocjenjivanja aktivnosti i postignutih rezultata na svim stupnjevima školovanja. Sam naziv modela govori da se učenikove aktivnosti i postignuti rezultati ocjenjuju brojevima, odnosno brojčanim skalama od 1 do 5 stupnjeva (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2017). Svaki broj označava najčešće dogovoren ili nepisan opseg ili kvalitetu stečenih znanja ili sposobnosti. Brojčano ocjenjivanje je sintetički model, jer ocjena predstavlja sintetički iskaz za više varijabli koje se prate i ocjenjuju. Opisno ocjenjivanje označava također model ocjenjivanja učenika koji se primjenjuje na svim stupnjevima školovanja. Opisna ocjena pruža više mogućnosti učitelju da prikaže specifičnosti svakog pojedinog učenika, da upozori na specifičnosti koje su pratile učenje, te da prognozira buduće rezultate (Matijević, 2004). Provjeravanje i ocjenjivanje učenika valja provoditi tako da se: uvažava, tj. poštuje učenikova ličnost, potiče učenikovo samopouzdanje i njegov osjećaj napredovanja, potiče učenika na aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu, omogućuje učeniku da se sam javlja za provjeru znanja, osposobljava učenika za samoučenje, samoprocjenu svoga znanja i procjenu znanja drugih učenika iz razrednog odjela (Kadum-Bošnjak i Brajković, 2007). U školama na području Hrvatske upotrebljava se ljestvica od pet ocjena ili kvalitativnih kategorija kojima su pridodane brojčane vrijednosti. Tako se učenička znanja na ispitima procjenjuju ocjenama: „nedovoljan“ (1), „dovoljan“ (2), „dobar“ (3), „vrlo dobar“ (4), „odličan“ (5), premda sve te kategorije ocjena za potrebe procjenjivanja u školama nisu valjano i jednoznačno definirane (Grgin, 2001).

Prema istraživanju koje je provedeno 2011. godine o stavovima nastavnika osnovne škole o ocjenjivanju u Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini nastavnici imaju pozitivan stav o ocjenjivanju, ali i postoji razlika u stavovima i mišljenjima nastavnika osnovne škole o ocjenjivanju ovisno o njihovom zanimanju, pri čemu nastavnici razredne znatno više nego nastavnici predmetne nastave smatraju da je ocjenjivanje u osnovnoj školi potrebno modernizirati. Zaključci upućuju na nedostatke ocjenjivanja u osnovnoj školi: nastavnici imaju različite stavove i kriterije ocjenjivanja; ocjenjivanje učenika često ovisi o raspoloženju nastavnika u trenutku ocjenjivanja; nastavnici daju ocjene prema individualnoj procjeni važnosti pojedinih dijelova nastavnih sadržaja; ocjenjivanje ovisi o ugledu i prethodnom znanju učenika; o govornim sposobnostima učenika; o spolu, izgledu i emocionalnom stanju učenika; nastavnici koji su razrednici uglavnom daju odlične i vrlo dobre ocjene učenicima svog razrednog odjeljenja kako bi njihovo odjeljenje bilo uspješnije od drugih odjeljenja (Lapat, Jeftović i Milenović, 2011). Matijević (2011.), upozorava da se školske ocjene često koriste za prisiljavanje na učenje, na pretvaranje učenja u neugodnu aktivnost, na stvaranje odbojnosti prema svemu što asocira na učenje i školu (fobije prema nastavnim predmetima, fobije prema nekim nastavnicima, fobije

prema školi itd.). Loše je ako se pedagoški dobro osmišljen proces praćenja i ocjenjivanja učenika često izrodi u proces paćenja i ucjenjivanja učenika koji dječjem razvoju nanosi više štete negoli koristi. Stavovi nastavnika o ocjenama i ocjenjivanju su različiti. Neki nastavnici smatraju da je brojčano ocjenjivanje izuzetno motivirajuće za dobre učenike, dok bi ih neki potpuno ukinuli (Lapat, Milenović i Jeftović, 2011). Roditeljima i djetetu treba argumentirano i taktično priopćiti što stručnjaci u školi misle da je najkorisnije za dijete i u čemu će najvjerojatnije biti najuspješnije (Brkić-Devčić, 2002).

2. Metodologija

2.1. Problem istraživanja

U razrednim odjelima koje zajedno polaze učenici romske i hrvatske nacionalne pripadnosti, učenici Romi na završetku osnovne škole postižu niži školski uspjeh od vršnjaka hrvatske pripadnosti unatoč jednakoj kvaliteti osnovnog obrazovanja.

2.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je utvrditi razinu znanja učenika Hrvata i Roma na završetku 8. razreda.

2.3. Hipoteza istraživanja

Opća hipoteza glasi da u razredima odjelima koje zajedno polaze Hrvati i Romi, učenici Romi na pismenim testovima pokazuju nižu razinu znanja nego učenici Hrvati, odnosno ocjene iz nastavnih predmeta (hrvatski jezik, matematika, biologija) nisu objektivni pokazatelj njihove razine znanja.

2.4. Metode, tehnike, instrumenti istraživanja

Korišteni su zadaci tipa dosjećanja i nadopunjavanja iz tri nastavna predmeta: hrvatski jezik (čitanje s razumijevanjem kratkog odlomka, prepoznavanje gramatičko pravilno napisanih riječi, redosljed riječi u rečenici), matematika (zadatak riječima iz realne životne situacije) i biologija (osnove o ljudskom tijelu). Zadatke su izabrali predmetni nastavnici, a ispituju znanja za koje oni smatraju da bi učenici trebali znati na završetku osnovne škole. Na kraju ispita, učenici su trebali zapisati zaokružene ocjene iz hrvatskog jezika, matematike i biologije na kraju 8. razreda.

2.5. Uzorak

Uzorak čine učenici Romi i Hrvati, učenici osmih razreda koje zajednički polaze. Ukupno je sudjelovalo 257 učenika iz 7 međimurskih osnovnih škola. S obzirom na nacionalnu pripadnost, u ispitivanju je sudjelovalo 172 (74,8%) učenika Hrvata

i 58 (25,2%) učenika Roma. Za potrebe istraživanja analizirano je 230 testova, dok ostalih 27 testova nije ušlo u obradu jer su ih rješavali učenici po prilagođenom programu.

2.6. Organizacija i tijek istraživanja

Ispitivanje je provedeno u sedam osnovnih škola u Međimurskoj županiji u mjesecu lipnju 2016. godine. Ispitivanje je bilo dobrovoljno i anonimno uz pristanak roditelja učenika. Moguću nelagodu prilikom ispitivanja pokušalo se otkloniti tako što je učenicima priopćeno da rezultat ispita neće utjecati na ocjenu iz dotičnog predmeta.

3. Interpretacija rezultata istraživanja

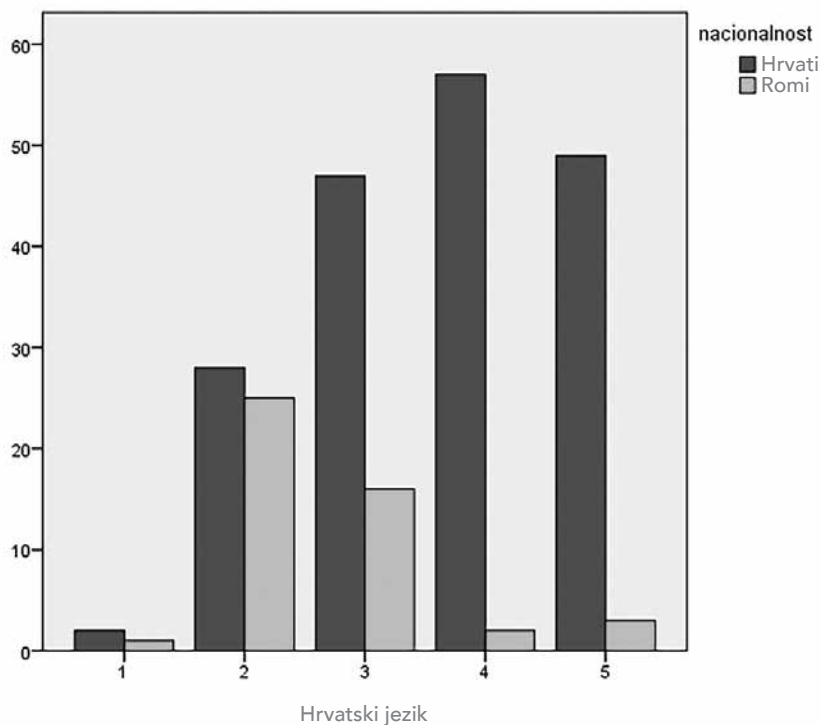
Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku (N=257) učenika osmih razreda koje zajedno polaze učenici Hrvati i Romi. Od ukupno 257 testova, za obradu podataka korišten je uzorak (N=230) učenika, a ostalih 27 testova nije ušlo u obradu jer su ih rješavali učenici koji rade po prilagođenom programu. S obzirom na nacionalnu pripadnost, u ispitivanju je sudjelovalo 172 (74,8%) učenika Hrvata i 58 (25,2%) učenika Roma. Učenici su također naveli završne ocjene iz hrvatskog jezika, matematike i biologije. Minimalna ocjena iznosila je nedovoljan (1), a maksimalna ocjena odličan (5).

Zaključne ocjene učenika iz hrvatskoga jezika

U ukupnom uzorku (N=230) bilo je 3 učenika koji su iz hrvatskog jezika imali ocjenu nedovoljan (1), od toga je bilo 2 (66,7%) učenika hrvatske pripadnosti i 1 (33,3%) učenik romske pripadnosti. Ocjenu dovoljan (2), imalo je 53 učenika, od toga je 21 (39,6%) učenika prve skupine i 32 (60,4%) učenika druge skupine. Ocjenu dobar (3) imalo je 63 učenika, 44 (69,8%) učenika Hrvata i 19 (30,2%) učenika Roma. Hrvati vidljivo odskoču u zaključenim ocjenama vrlo dobar i odličan. Vrlo dobar je imalo 56 Hrvata (94,9%), a odličan 49 učenika Hrvata (94,2%), dok su po troje Roma dobili ocjenu vrlo dobar (5,1%) i odličan (5,8%). Kako se nastava izvodi na hrvatskom jeziku, zaključne ocjene pokazuju da učenici Romi pokazuju znatno slabije znanje od hrvatskih vršnjaka. (*Grafikon 1*)

Zaključne ocjene učenika iz matematike

U ukupnom uzorku (N=230) bilo je 18 učenika koji su imali ocjenu nedovoljan (1), od toga je bilo 10 (54,5%) učenika Hrvata i 8 (44,5%) učenika Roma. Ocjenu dovoljan (2), imalo je 80 učenika, od toga je 50 (62,5%) učenika Hrvata i 30 (37,5%)

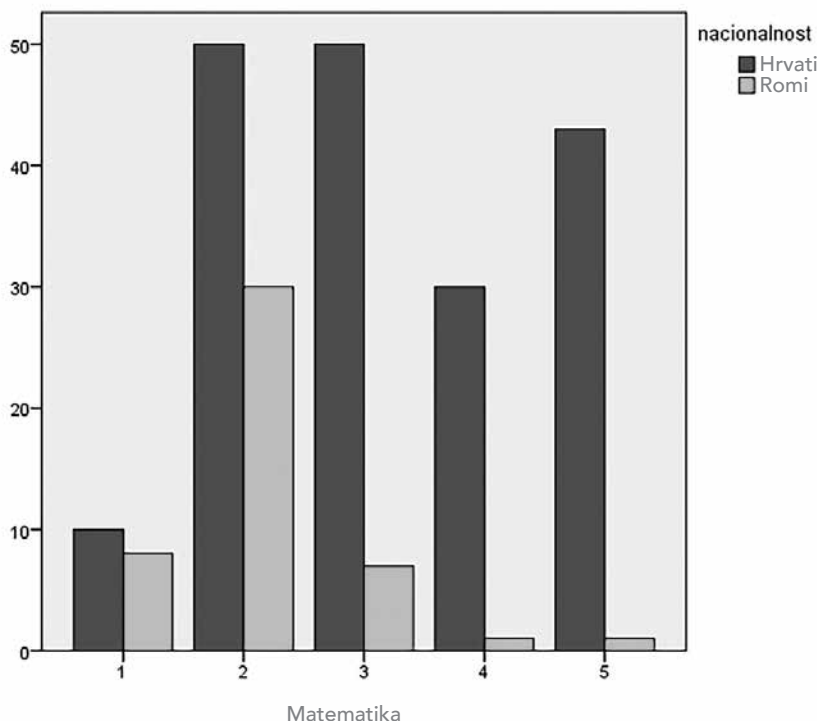

Grafikon 1. Zaključne ocjene na kraju školske godine kod učenika Hrvata i Roma iz hrvatskog jezika

učenika Roma. Ocjenu dobar (3) imalo je ukupno 57 učenika, od toga 50 (87,7%) Hrvata i 7 (12,3%) Roma. Ocjenu vrlo dobar (4) je imalo 31 učenika, u korist Hrvata 30 (96,8%) i Roma svega 1 učenik (3,2%). Izvrsnu ocjenu je dobilo 44 učenika, od toga 43 (97,7%) Hrvata i 1 (2,3%) učenik Rom. (Grafikon 2) I u zaključenim ocjenama iz matematike uočljiva je velika razlika između učenika Hrvata i Roma u ocjenama dobar, vrlo dobar i odličan, dok je kod ocjene dovoljan razlika za trećinu manja, a kod ocjene nedovoljan razlika je gotovo minimalna.

Zaključne ocjene učenika iz biologije

U ukupnom uzorku (N=230) bilo je 5 učenika koji su imali ocjenu iz biologije nedovoljan (1), od toga je bilo 2 (40,0%) učenika Hrvata i 3 (60,0%) učenika Roma. Ocjenu dovoljan (2), dobilo je ukupno 61 učenik, od toga je 26 (42,6%) učenika Roma i 35 (57,4%) učenika Hrvata. Ocjenu dobar (3) imalo je 57 učenika, 47

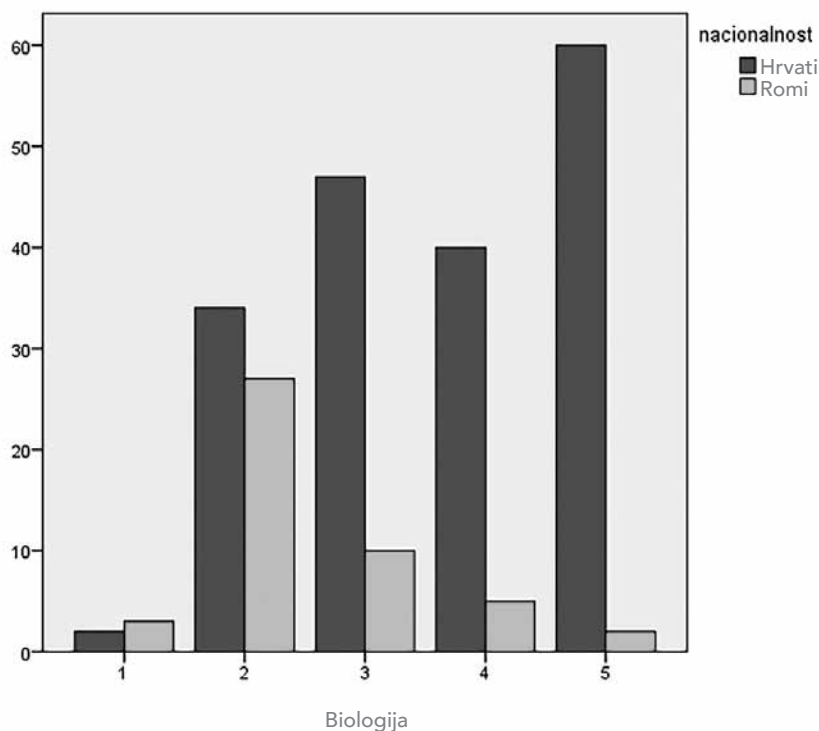

Grafikon 2. Zaključene ocjene na kraju školske godine kod učenika Hrvata i Roma iz matematike

(82,4%) učenika hrvatske i 10 (17,6%) učenika romske pripadnosti. Ocjenu vrlo dobar (4) je imalo 45 učenika, od toga 40 (88,9%) učenika hrvatske i 5 (11,1%) učenika romske pripadnosti, a ocjenu odličan (5) je imalo 62 učenika, od toga 60 (96,8%) učenika prve i 2 (3,2%) učenika druge skupine. (Grafikon 3) I u zaključnim ocjenama predmeta biologije je uočljiva velika razlika u ocjenama. Prema ocjenama bitno višu razinu znanja imaju učenici Hrvati.

Rezultati u testovima znanja po predmetima

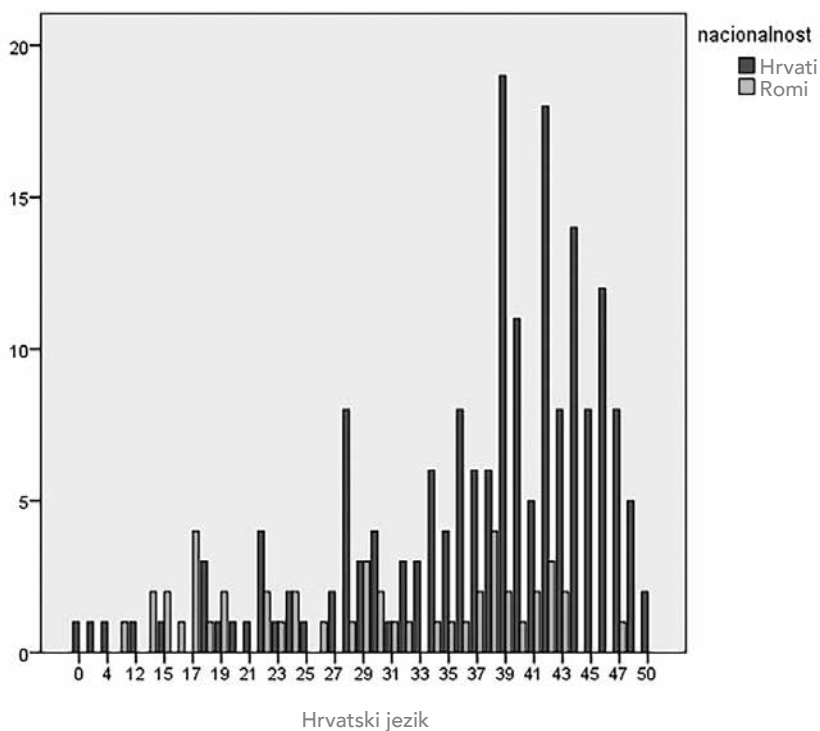
U zadacima iz hrvatskog jezika minimalni broj bodova iznosio je 0, a maksimalan broj bodova 50. Rezultati su pokazali da je samo jedan učenik dobio minimalan broj bodova, dakle 0, a to je bio učenik hrvatske pripadnosti. Maksimalan broj bodova dobila su 2 učenika Hrvata. Kod učenika romske pripadnosti samo je jedan učenik dobio 47 bodova, a najmanje bodova također samo jedan učenik i to je bilo 11 bodova. (Grafikon 4)

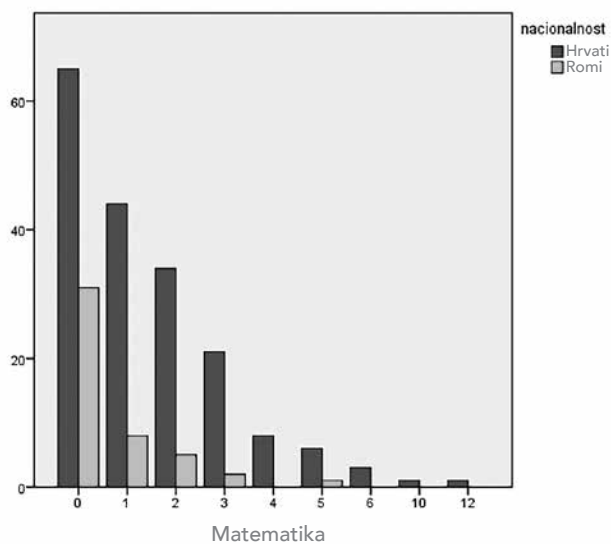
Grafikon 3. Zaključne ocjene na kraju školske godine kod učenika Hrvata i Roma iz biologije

U zadacima iz matematike maksimalan broj bodova iznosio je 12, a minimalan broj bodova iznosio je 0. Rezultati su pokazali da je najviše učenika, 96 učenika, od toga 59 (61,5%) hrvatske pripadnosti i 37 (38,5%) romske pripadnosti dobilo minimalan broj bodova. Maksimalan broj bodova dobio je samo jedan učenik hrvatske pripadnosti, od ukupno 230 učenika koji su činili uzorak. (Grafikon 5) Rezultati iz matematike pokazuju da su učenici, bez obzira na pripadnost, postigli vrlo slabe rezultate.

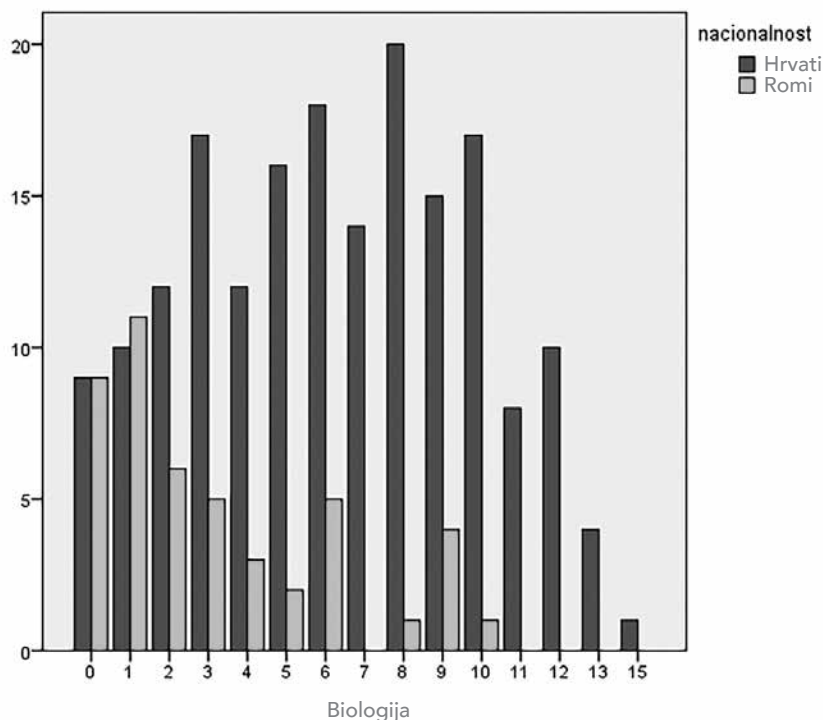
U zadacima iz biologije minimalan broj bodova iznosio je 0, a maksimalan broj bodova je 15. Rezultati su pokazali da je minimalan broj bodova imalo 18 učenika, od toga 7 (38,9%) hrvatske pripadnosti i 11 (61,1%) romske pripadnosti. Maksimalan broj bodova imalo je samo 1 učenik i to hrvatske pripadnosti. Kod učenika romske pripadnosti najviše bodova, 11, imao je samo jedan učenik. (Grafikon 6) Obzirom da su pitanja iz biologije bila o ljudskom tijelu, organima i sustavima organa, očekivani su mnogo viši rezultati bez obzira na pripadnost učenika. Slabiji rezultati kod učenika Roma povezani su s (ne)razumijevanjem pročitanog pitanja.

Grafikon 4. Odnos ostvarenog broja bodova Roma i Hrvata iz hrvatskoj jezika

Grafikon 5. Odnos ostvarenog broja bodova iz matematike učenika Hrvata i Roma

Grafikon 6. Odnos ostvarenog broja bodova učenika Hrvata i Roma iz biologije

4. Rasprava

PISA istraživanje je i u 2015. godini pokazalo da srednjoškolci u Republici Hrvatskoj, u sva tri područja: čitalačka, matematička i prirodoslovna pismenost, statistički značajno zaostaju za prosjekom zemalja OECD-a (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2017). Rezultati ovog istraživanja pokazali su da učenici Romi u razrednim odjelima u kojima su zajedno s učenicima Hrvatima imaju niže ocjene od učenika Hrvata. Kako su zadaci bili koncipirani tako da su bili povezani i sa svakodnevnim životom, učenici nisu trebali primjenjivati samo činjenično znanje naučeno u školi, već su neka pitanja mogli riješiti povezujući ih sa situacijama iz svakodnevnog života. Konkretno se tu misli na neka pitanja iz biologije i matematike. Učenici su odgovarali na pitanja o ljudskom tijelu, o dijelovima tijela, o sustavima organa, odnosno na zadatku iz matematike trebali su riješiti zadatak riječima u kojem su mogli predložiti izgled krova kuće, pa uz pomoć zamišljene slike i naučenih nastavnih sadržaja iz matematike logičkim zaključivanjem i uz primjenu matematičkog postupka doći do točnog rješenja. Zadaci iz hrvatskog jezika bili su osmišljeni na način da se od učenika tražilo da primijene znanje iz pravopisa i gramatike. Obrada

podataka je pokazala da neki učenici Romi na kraju osnovne škole ne razlikuju vrstu i službu riječi, ne čitaju ili ne razumiju upute za rješavanje zadataka, zadatak iz matematike velika većina učenika nije ni pokušala riješiti. Kod zadataka iz biologije, riješena su bila ona pitanja za koja su bila postavljena na način da se tražilo osnovno znanje o ljudskom tijelu.

Važno je spomenuti da je istraživanje provedeno krajem školske godine jer su učenici trebali znati kakve će zaključne ocjene imati iz hrvatskog jezika, matematike i biologije. Poteškoća uočena prilikom istraživanja jest nedostatak motivacije i nezainteresiranosti učenika Roma na kraju školske godine koja se najviše primjećivala kod zadataka iz matematike. Učenici s prilagođenim programom također su rješavali jednake zadatke kako se ne bi osjećali diskriminirani, ali njihovi testovi nisu razmatrani u svrhu istraživanja.

Prosječna završna ocjena učenika romske pripadnosti iz sva tri predmeta (hrvatskog jezika, matematike, biologije) je dovoljan (2). Od ukupno 58 učenika romske pripadnosti 37 učenika nije ostvarilo bodove iz matematike. Nešto bolji su iz biologije gdje je samo 11 učenika dobilo 0 bodova, a iz hrvatskog jezika nije bilo učenika romske pripadnosti koji bi imali 0 bodova. Rezultati su također pokazali da od 58 ispitanih učenika romske pripadnosti ocjenu odličan iz hrvatskog jezika ima 3 učenika, iz matematike 1 učenik, a iz biologije 2 učenika. Najviše učenika za sva tri predmeta navelo je da je njihova završna ocjena dovoljan (2).

Zaključak

Pojam ocjenjivanja u odgoju i obrazovanju ima širok raspon i mora imati poticajnu ulogu. Ocjene imaju motivacijsku ulogu i glavna funkcija školskih ocjena ne bi trebala biti prisiljavanje na učenje već povratna informacija učitelju, učeniku i roditelju. Nastavni rad je jedinstven i kontinuiran proces i treba biti tako organiziran da učenik aktivno sudjeluje u njemu. Također, u nastavnoj komunikaciji važno je usmjeriti pozornost na sam proces vrednovanja, a kako bi se pomoglo u unapređivanju samog tog procesa važno je vrednovati ne samo rad učenika nego i rad nastavnika. Vlada Republike Hrvatske i dalje aktivno provodi Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. (Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina 2017). Unatoč brojnim projektima i strategijama Vlade RH, prisutno je mnoštvo problema u praktičnoj provedbi nacionalne obrazovne politike i mjera strateških dokumenata namijenjenih uključivanju romske nacionalne manjine u društvo (Institut otvoreno društvo, 2017). Obrazovna razina romske populacije vrlo je niska, a prosječan broj provedenih godina u obrazovnom sustavu znatno je niži u odnosu na većinsku populaciju. Kako bi se Romi što više uključivali nastavni proces, djeca bi trebala prije svojeg osnovnoškolskog obrazovanja pohađati predš-

kolu gdje bi ih se poticalo na govorenje hrvatskog jezika te tako doći u prvi razred s poznavanjem hrvatskog jezika. Ovaj rad pokazuje da ocjena ne pokazuje objektivnu razinu znanja učenika Roma jer mnoge nastavne sadržaje oni ne mogu pročitati s razumijevanjem, ali je i izazov za buduća istraživanja, koja bi trebala uključivati sve čimbenike koji sudjeluju u mijenjanju učenika tijekom nastavnog procesa kako bi ocjena koju učenik dobije bila objektivna, realna i pokazatelj učenikovog znanja.

Literatura

1. *Pravilnik o ocjenjivanju* (2017), Agencija za odgoj i obrazovanje. [Preuzeto iz: http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/propisi/Pravilnici_06.pdf, 26. 8. 2017.].
2. Andrilović, V. i Čudina-Obradović, M. (1996), *Psihologinja učenja i nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Brkić-Devčić, V. (2002), Kažnjavanje ocjenama. U: *Praćenje i ocjenjivanje školskog uspjeha* (ur. H. Vrgoč). Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, str. 121-123.
4. Grgin, T. (2001), *Školsko ocjenjivanje znanja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
5. Hrvatić, N. (2000), Odgoj i izobrazba Roma u Hrvatskoj. *Društvena istraživanja*, 5 (1), str. 267-290.
6. *Institut otvoreno društvo* (2007), *Program za EU praćenje i pregovaranje, Program participacije Roma, Program podrške obrazovanju, Ravnopravan pristup Roma kvalitetnom odgoju i obrazovanju*, 2007. [Preuzeto iz: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/croatia2_20071217_0.pdf, 20. 8. 2014.].
7. Kadum-Bošnjak, S. i Brajković, D. (2007), Praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učenika u nastavi. *Metodički obzori* (1846-1484), 2(2007), 2, str. 35-51.
8. Lapat, G.; Milenović, Ž.; Jeftović, M. (2011), Stavovi nastavnika osnovne škole o ocjenjivanju u Hrvatskoj, Srbiji i Bosni i Hercegovini. U: A. Jurčević Lozančić, S. Opić (ur.), *5th International Conference on Advanced and Systematic Research: School, education and learning for the future*. Zagreb: Učiteljski fakultet, str. 213-225.
9. Lapat, G.; Šlezak, H. (2011), Percepcija učenika Roma o važnosti obrazovanja. U: Vladimir Kadum (ur.), *Monografija međunarodnog znanstvenog skupa Suvremene strategije učenja i poučavanja*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za odgojne i obrazovne znanosti, str. 91-104.
10. Marović, Ž. (2004), Ocjenjivanje učeničkog napretka. *Kateheza: časopis za vjeronauk u školi, katehezu i pastoral mladih*, 26(1), str. 35-56.
11. Matijević, M. (2011), Pedagoški vid vrednovanja i ocjenjivanja učenika. U: B. Drandić (ur.), *Pravno-pedagoški priručnik za osnovne i srednje škole*. Zagreb: Znamen, str. 241-251.
12. Matijević, M. (2004), *Ocjenjivanje u osnovnoj školi*. Zagreb: Tipex.
13. *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja* (2017), Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja, *Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje, Pristupačnije i kvalitetnije obrazovanje Roma u Republici Hrvatskoj*. [Preuzeto iz: http://dokumenti.ncvvo.hr/Kvaliteta_obrazovanja/Romi/analiza_rezultata.pdf, 27. 8. 2017.].
14. *Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, Akcijski plan desetljeća za Rome 2005. – 2015*. [Preuzeto iz: http://www.uljppnm.vlada.hr/images/pdf/akcijski_plan_2011_12.pdf, 20. 8. 2017.].

15. Vlada Republike Hrvatske. *Akcijski plan za provedbu nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine*. [Preuzeto iz: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_hr_strategy_annex_hr.pdf, 23. 8. 2017.].

The (Non-) Success of Romany and Croatian Students in Mixed Classes

Summary

Marking is a very complex process and a tool for assessing a student's knowledge. In order for the marks to be genuine indicators of student knowledge, teachers ought to take into consideration all the factors exercising an impact on students during the teaching process. Marks are objective and real when reached on the basis of knowledge evaluation and checking by using various methods. The data have shown that the number of Romany students enrolled in primary schools has increased. Nevertheless, the trend of their leaving primary school at the age of 15 is still significant. *Deprived life environment*, lack of elementary learning conditions, lack of support from parents and the wider community, low level of acknowledgement of education, and lack of knowledge of the teaching language are the reasons for the achievement of Romany students in primary education not equalling the results achieved by other students.

The authors have researched whether Romany students and Croatian students achieve the same results on a sample of eighth-grade students in seven primary schools in the County of Međimurje. The research has shown that Romany students achieve considerably worse results than Croatian students in a mixed class. The reason lies not in the quality of teaching or the teachers, but rather in the environment these students originate from; it is therefore necessary to elevate the level of education of their parents, as well as their awareness of the importance of education as a prerequisite for achieving a higher level of life quality.

Keywords: marking; evaluation; Romany students; Croatian students.

Dr. sc. Goran Lapat

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu

Ul. dr. Ante Starčevića 55, HR – 40000 Čakovec

goran.lapat@ufzg.hr

Jelena Gornik, mag. primarnog obrazovanja

Osnovna škola Kuršanec

Glavna ul. 15, HR – 4000 Čakovec

jelenagornik24@gmail.com